

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

41. szám.

Debrecen, 1928 október 13.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Justitia et pax.

Nem mondhatja senki sem rólunk, hogy a vallásfelekezetek közötti békét szívből nem óhajtjuk. Tehetségünk és szerény hatáskörünk szerint mindent elkövetünk avégből, hogy magyar embert magyar embertől idegenné valláskülönbség ne tegyen. Hisszük és valljuk, hogy a vallásfelekezetek közötti békés egyetértés nem csak nemzeti szempontból, hanem maguknak a vallásfelekezeteknek — mind-egyik vallásfelekezetnek — érdekében is nagyfontosságú. Egészen bizonyos, hogy minden támadás, mely valamely vallásfelekezetet ér, a megtámadottnak van hasznára annyiban, hogy felkelti az esetleg szunnyadó felekezeti öntudatot, még azokban is, akik egyébként a maguk vallásával és felekezetével nem sokat törődnek. Nagyon frappáns bizonysgot találunk erre a legutóbbi évek hangos antisemitizmusában, melynek eddig legszenbeötölőbb, sőt tán egyetlen igazi eredménye a zsidók erős összeforradása. Ezért nem okoz nekünk különösebb fájdalmat a bennünket érő támadás, viszont nem vagyunk annyira önzetlenek, hogy bármely vallásfelekezetet akarjunk erősíteni ellene indított támadással.

Ebből folyik az a magunktartása, hogy olyan eseményekkel, melyek a vallásfelekezeti békének rovására esnek, nem szívesen foglalkozunk. Am a pax mellé mi is, mint római katolikus testvéreink ünnepelt primása, vegyük mi is másik fölülül a justitiát és ebből az elvből is vizsgáljuk a történeteket.

Baltazár Dezső püspök, mint az ORLE. elnöke, közgyűlési beszédében rátért arra a kérdésre, mely az elméletet a mi köreinkben is erősen foglalkoztatta az utóbbi időkben, t. i. az összes keresztyén vallásfelekezetek egység létesítésének kérdésére. Abban a nagy felbuzdulásban ugyanis, mely a forradalmak után a keresztyén nemzeti egység szép jelszava alatt megindult, sokan gondoltak nálunk is olyanféle nemzeti keresztyén egyházra, amilyenről a csehek ábrándoztak. Hallottunk Debrecenben is, a Nagytemplomban, nagy tudományú és nagy tekintélyű lelkipásztortól, olyan prédikációt, mely minden keresztyén vallásfelekezet egyesülésének lehetőségéről szólt. Mi akkor is megjegyeztük,

hogy ez az egyesítés csak a pápa főnöksége alatt, az általa csatlakozhatatlannak kimondott dogmák feltétlen elfogadásával lehet, mert a római katolicizmus és a pápaság egymástól elválaszthatatlanok, vagyis a keresztyének egyesülésének megvalósítása másként, mint minden keresztyénnek a római katolikus egyházba térésével nem lehet. Megjegyeztük azt is, hogy ilyen teljes egyesülésre nincs is szükség s a keresztyén egyetértés és béke fennállhat a felekezeti különbségek fennmaradása mellett is. A mi embereink közül némelyek azonban nem szüntek meg az elképzelhetetlen, a meg nem valósítható ábrándképet magasztalni.

Baltazár püspök ezeknek a jóhiszemű, de lehetőségeket végig nem gondoló hitfeleihez szólt, amikor arra figyelmeztetett, hogy ha még volt valaki olyan ábrándos, hogy a keresztyén egység lehetőségében higgyen, most, a Mortalium animos kiabrándíthatta, mert hiszen maga a pápa mondotta ki, hogy az egyesítés kérdéséről azon az oldalon más alapról egyáltalán nem lehetséges beszélni. Ennek a figyelmeztetésnek azért volt szükségessége, mert ha ezek aztán is kívánnák protestáns részen a keresztyének szervezeti egyesülését, akkor valójában a protestantizmus létjogosultságát tagadnák és a római katolicizmusba beoivadást propagálnák. Mi legalább a magunk részéről egy percig sem értettük Baltazár püspök beszédét a pápa vagy a római katolicizmus elleni támadásnak, hanem a magunk felei figyelmeztetésének.

Tegyük fel, hogy ez a figyelmeztetés nem szerencsés formák közt történt. Tegyük fel, hogy azt a túlsó oldalon joggal találták mindnyájukat érő támadásnak. Tegyük fel, hogy helye volt a legkeményebb hangú visszautasításnak a római katolikusok részéről s engedjük meg, hogy a támadás hatása alatt a visszautasítás a megokoltnál is erősebb hangnemben történhetett.

Mindent tegyünk fel és mindent engedjünk meg.

Akkor is: mi szükség van arra, hogy egy bármily előkelő állású és bármily jelentős férfiú beszédje miatt minket mindnyájunkat, vallásfelekezetünket, intézményeinket bántsák és kissebbítsék?

Zichy János gróf úr ellentétet állít a római katolicizmus és más keresztyén vallásfelekezetek között abban, hogy amaz égi származású, emezek

meg a földről származnak, azért is nem tudnak magasra emelkedni s azért keresik a támadásokat; ezért támadja a római katholicizmust Baltazar „szuperintendens“ is.

Hát ime, így van igazsága azoknak, akik azt hánytorgatják, hogy a protestáns oldalon veszélyeztetik a vallási békét és a római katholicizmus türelmes. Szép türelem, amely egy beszédért az egész vallásfelekezetet kisebbíti, szép türelem, amely a másik vallásfelekezet főhivatalának törvényesen megállapított címéről sem akar tudomást szerezni.

Nekünk nem fáj, hogy Zichy gróf úr a mi püspökünket tendenciózusan nem nevezi püspöknek. A református püspökintézmény nem tartozik az eszményképeink közé. Azt is tudjuk, hogy a püspök és a szuperintendens szavak azonos jelentésűek. De igenis bánt az, hogy olyan férfi, aki Magyarországon több ízben is volt vallás- és közoktatásügyi miniszter, törvényhozó és valamikor legfelsőbb körök legbensőbb bizalmasa, úgy akar vallásfelekezeti békét hirdetni, hogy minket mindentől földből valónak, földön eszűzőnek deklarál. Mi olvastunk már könyvet, amely még a „keresztény“ voltunkat is kétségbe vonta. De azt egy öreg pap írta. — koránál fogva zsémbes, hivatala szerint türelmetlenebb lehet. Am ha a világi előkelők is így akarnak bennünket degradálni, akkor már mégis csak nagy baj lehet odaát a pax körül. Ez a justitia.

K. B.

„Kálvinisták“ ?

— Barth. —

A „kálvinista“ és „kálvinizmus“ szavak, amelyeknek használatáért az öseink még haragudtak s az ellenfélnek engedték át azt, ma már elveszítették rossz hangzásukat. „Reformátusnak“ lenni ma már csakugyan, széltere, nem is olyan lényegtelen részben a Kálvin csodálását, magasztalását jelenti s itt-ott valósággal még az utánzásának a megkísérlését is. A Kálvinban és az ő hasonló szellemű reformátortársaiban való gyönyörködés az ő ügyükben való gyönyörködésnek lett az útjává — olyan úttá, amelyen sokan járnak vagy legalább is sokan ajánlják a rajta járást.

Es ki is akarna itt megálljt parancsolni? Hiszen történelmi szempontból, a dolog tényleg egyszerűen így igaz: a mi református egyházunk életének a kezdetén mindenütt, csaknem aggasztó módon, ott áll a jelentős vallásos személyiség talánya. Ott áll az a talányos emberfajta, amelyik Istent maga mellett érezvén, páratlan merészséggel nézett szemébe a félvilágnak s amelyiknek történelmi képéből éppen ennél fogva páratlanul kiemelkednek a hősies és ezért tiszteletreméltó és követésre ingerlő jellemvonások. Meg aztán egyszerűen már annak is eszünkbe kellett jutnia, hogy ha már arról van szó, hogy csodálva újra átéljük a protestáns embertípust, hát akkor a lutheri típus ennek semmiesetre sem az egyetlen lehetséges valósulása. És az is bizonyos, hogy e nagy hívó,

imádkozó és dolgozó ősök képei a mai kiskaliberű keresztyén-ég számára újra meg újra üdvös ösztönzést adhatnak arra, hogy a saját kezdeteit s ezzel együtt talán eredetét is eszébe vegye.

Ámde egy intelmet is élesen kell hangoztatnunk itt. Megvan annak a maga értelme, hogy a mi református egyházaink hitvallási iratai — éles ellentétben a lutheránus Formula Concordia-vel — *teljességgel* nem folyamodnak ahhoz a lehetőséghez, hogy Zwinglire vagy Kálvinra hivatkozzanak, hanem még *ezeket* a személyeket is teljesen eltűnni engedik az ügy mögött. Megvan a maga jó oka annak is, hogy az őreformátus dogmatikában egyáltalán nincs olyan fejezet, amely az őslutheránus dogmatika „*De vocatione Lutheri*“ c. fejezetével párhuzamba volna állítható. Megvan annak is, hogy a Kálvin megtérésének a története — modern életrajzíróinak nagy bosszúságára — őt magát is, meg a környezetét is olyan kevéssé érdekelte, hogy minékünk már, ha e dologban épületesen vizsgálódni akarunk, lényegileg csak e két szó: *subita conversione* s egy csomó sejtés áll a rendelkezésünkre. Nem ok nélkül való az sem, hogy a régi Genf emberei *tudtak* annyira kegyeletlenek lenni, hogy a nagy ember sírját teljesen el engedték merülni a feledésbe; meg az sem, hogy a református „szentek legendája“ meg a református „hőskultusz“ komolyan csak egy olyan korszakban kezdett időszerűvé válni, amikor a református *ügyben* már nem voltak az emberek többé nagyon bizonyosak. Bátran fölvehetjük azt a kérdést, vajjon maga Kálvin mit szólott volna az ő francia csodálójának¹ hatkötetes panegyrikusához és vajjon ő maga, hogyha visszajöhetne, nem szívesebben és nem nagyobb érdeklődéssel nyulna-e a rosszmájú Kampschulténak róla írt műve után, és hogy az a reformációi diadalemek, amelyet az *új Genf* emelt az ő és mérges reformátortársai emlékezetére, egész egyszerűen nem fürtelemnek tünnék-e előtte föl?

Maguknak a református egyházatyáknak mindenestre igen „történetietlen“ fölfogása szerint az egyház kezdetén nem a „vallásos személyiség“ állott, hanem — *a törvény*. A régi Genfben nem úgy hangozott a reformáció főkérdése, hogy vajjon kedve van-e valakinek ettől vagy attól a személyiségtől vallásos ösztönzést, benyomásokat kapni, vallásosan föllekedni és elragadtatni — hanem úgy, hogy akartok-e „*vivre selon la parole de Dieu*“ (élni az Isten ígéje szerint). Az az ember pedig, aki ennek a törvénynek a hirdetésére és a végrehajtására van elhivatva, egyáltalán nem megy próféta, vagy épp keresztyén hős-számba — az az ember egyszerűen *minister*, szolgálja az Igének, az ő „kegyessége“ pedig megint nem valami önsúllyal és önálló jelentőséggel bíró cselekedet, hanem névtelen, szintelen, igénytelen, teljesen magán-

¹ Doumergue! Ez a célzás azért igazságtalan kissé, mert Doumergue éppen nem tartozik a panegyristák közönséges típusába és például a Servet-emlék leleplezésekor tartott híres beszédében teljesen hasonló gondolatmenettel fejtegeti a Kálvin személytelen szerénységét.

R. I.

jellegű *engedelmességi* tény. A református atyák nagysága éppen abban állott, hogy ők látták azt a sorompót, amely igen nagyon megfogható módon le van eresztve minden emberi nagyság és elsősorban az ő saját nagyságuk előtt; — abban állott, hogy ők olyan *kevésbé* foglalkoztak magukkal és hogy a hitvallásaik teljességgel nem az ő (pedig nagyon is figyelemreméltó) belső élményeik bemutatásai akartak lenni, hanem valami egészen más: *testificationes conceptae intus fidei* (a hitnek belsőleg megfogant bizonyoságtételei)! Hogy ez még önekik sem mindig sikerült egészen tisztán, hogy az ő tollukból is sok emberi, személyi, sajátosan egyéni elem kiszaladt, szabad nekünk ezért másképp fogni föl az egész dolgot, mint ahogyan ők mindenestre fölfogni akarták azt?

Lehetséges-e egyáltalán másként tisztelni és követni Kálvint, mint csak úgy, hogy magunk is arra az álláspontra helyezkedjünk, amelyiket ő elfoglalt? Ez az álláspont pedig az elhívott ember engedelmessége a törvény iránt. És hogyha esetleg már nem tudnók többé, miben áll az *engedelmesség, az elhívás, a törvény* keresztyéni értelemben, hát akkor meg, ha Kálvint tisztelni és követni akarjuk, utána kell ennek járnunk, amíg egyszer megint megtudjuk, de addig is, a Kálvin csodálatával vagy épp a Kálvin megjátszásával semmiesetre se vesztéggessük az időnket és az erőnket!

Az atyák fölgalvanizált kegyessége egyáltalában *nem* az, amire minékünk szükségünk van. Ami volt, az nem jó vissza többé, de nem is kell, hogy visszajöjjön. Ámde a kezdet emberei a mi számunkra képviselhetnek egy nagy fölhívást, hogy mi magunk is legyünk a kezdet embereivé, hogy a magunk korában és magunk módján vállaljuk mi is az ő keresésüket, kérdéseiket s vegyük magunkra mi is — úgy, amiképen ők tették — az Úra Istene előtt álló embernek zavart és szorongatott lelkiállapotát s egész határtalan szükségét és nyomorúságát. *Ekkor* töltenék be a mi református atyáink igazán azt a missziót, amellyel mint emberek, mint személyiségek, mint hősök, még mindig bírnak mihozzánk.

Ford. R. I.

Villanyfény mellett.

Megünnepelem ezt az estét. Az én parókháimon ugyanis ma este gyűlt fel először a villanyfény. Amit néhanapján eddig írtam, jórészt petroleum-lámpa mellett írtam. Lehet, hogy az én kedves olvasóim sokszor mondogatták is: Megérzik rajta a petroleum szaga . . .

S most, hogy itt ragyog már előttem is a villanyfény, szükséges dolognak vélem, néhány gondolatnak papírravetését.

De hát nem is csoda. A villanyfényért valamikor, boldog ifjú koromban rettenetes küzdelmet folytattam.

Úgy történt ugyanis a dolog, hogy amikor a jó öreg debreceni Kollégiumból kikerültem az életbe, egyik nagy alföldi református metropolisban, vil-

lanyfényes kápláni szobába kerültem. Itt aztán roppant megtetszett nekem a modern világításnak ez a fajtája. S feltettem magamban, hogy csak olyan eklézsiába megyek lelkipásztornak, ahol villanyfényvel világítanak a parókháim.

Ismeretséget is kötöttem aztán néhány nagyobb alföldi városban. Később aztán e gyülekezetek közül egyiket-másikat meg is pályáztam. Szóval megindítottam a küzdelmet, a villanyfény irányában.

De hát takarosán elbuktam mindenütt. Hol a régi minősítési rendszer akadályozott meg céljaim elérésében, hol pedig a szavazó atyafiak hűtlen-sége. A kortézia s más egyebek.

Mint jó keresztyén ember, megnyugodtam aztán én is, az én sorsomon. — Így rendelte a végzet, — gondoltam magamban. A villanyfényt úgy látszik, másnak rendelte. Jó lesz hát nekem, a petroleum-világítás is. Vagy a mécs, vagy a gyertya is. Lesz, ahogy lesz . . .

S íme most mi történik? Itt a villanyfény anélkül, hogy kerestem volna.

Mert őszintén írom, most már nem igen szaladtam utána. Hiszen villannyal van már kivilágítva az egész község egy félév óta. Bevezettette már a pék, a szabó, a fűszeres. stb. Már az egyház hívei valósággal zúgolódní kezdtek: Hát a tiszteletes úr, mikor vezetteti már be a villanyt?

— Jól van — gondoltam magamban. — Csak ennyi baj legyen. S bevezettetem én is.

S most itt az első villanyfény mellett, eszembe jut, egyik kiváló, szellemes írónknak a következő állítása: „Az élet szépségei, örömei rendesen azon lelkeket, egyéneket keresik fel, akik nem igen szaladnak utána.“

Óh nincsen igazuk azoknak a keseredett szívű pedagógusoknak, akik lépten-nyomon azt állítják és sürgetik, miszerint tekintettel arra, mivelhogy ezen a világon nagyon sok esetben az erőszakos embereké a jövőndő, tehát az ifjúság lelkében, tüzel-vassal fejleszteni kell az életrealitás bizonyos alkatrészeit. (Éppen hogy ki nem mondják: A szemtelenséget.)

Óh nem! Mégis csak azoknak a pedagógusoknak van igazuk, akik egyszerű, becsületes polgárokat igyekeznek nevelni a hazának és az anyaszentegyháznak.

Hiszen maholnap annyira elfogyatkozik a becsületes emberek száma, hogy Diogenes módjára, lámpással kell őket keresni. A becsület értéke — hála Istennek — rövidesen fel fog emelkedni a régi aranyvalutáris magaslatra. Rá fognak jönni az emberek, hogy valódi bibliai igazságot vetett papírra Berzsenyi Dániel, amikor így énekelt:

„Minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha megvész:
Róma ledől s rabigába görbed.“

*

Az első villanyfény mellett, eszembe jut még más valami is. Elődömtől, néhai b. e. édes atyamtól hallottam, hogy a mult század ötvenes éveiben, amikor theologusdiák volt, a debreceni Kollégiumban, semmiféle néven nevezendő világítás nem

volt. Amelyik diák éppen tanulni akart, vásárolt valami jóféle fagygyertyát s amellet tanult.

Ma is emlékezem, hogy milyen jóízű humorral adta elő, hogy a gyertya mellett tanuló diák, rendesen ilyen szavakkal lármázta fel, a szalmazsákon alvó többi diákot: Az én gyertyám mellett ne aludjatok!

Majd eibeszélte, hogy fiatal lelkész korában, micsoda szenzáció volt, az első petroleumos lámpa. Valósággal csodájára jártak az emberek.

S ime ma már, még kint a falvakon is, ma-holnap lomtárba kerül, a kanócos lámpa.

Hát szó sincsen róla, a villanyfény az eddig feltalált világító eszközök között a legpraktikusabb; emberi értelemben, a legtökéletesebb. De mégis, most amikor itt látom szemtől-szembe, a saját szobámban, mintha itt ragyogna előttem, a nap hatalmas korongja. Mintha megszólalna és mondaná: Mi vagy te hozzámképest, te kicsiny villanyos-körte? Semmi és semmi . . .

Ámbár a legújabb kor legzseniálisabb találmánya, a rádió, ez idő szerint még hiányzik az én lakásomból, de azért ma este, az első villanyfény mellett, távolról mintha hangokat hallanék . . . Mintha egy szép, hatalmas szavú orgona mellett énekelné valamelyik gyülekezet, megható, elragadóan kedves hangokon, a 18-ik dicséret első versét:

Krisztus ki vagy nap és világ!
Minket sötétségben ne hagyj!
Igaz világosság te vagy,
Kérhozzatra mennünk ne hagyj!

Baráth Imre.

Külföld

A szovjetnevelés csődje. Lunacsarszki, az orosz szovjetek közoktatás- és közművelődésügyi népbiztosa, nemrég egy nagy szentpétervári („Lenin-grad“) munká-gyűlésen tartott előadásában feltűnően kikelt a szovjetiskolák ellen, amelyeknek nevelőmunkáját minden kritikán alulnak nevezte. Az iskolák növendékei közt a legsivárabb *erkölcsi elvadás* uralkodik szerinte s a tanszemélyzet, ha elismeri is a bajt, nem tud egyéb orvosszert javasolni, csak vasszigorúságot. Különösen megbélyegezte Lunacsarszki a felsőbb osztályok és a főiskolák növendékeinek a női nemmel szemben tanúsított durva és erkölcsstelen magatartását s a „*durvaság kannibál-tanca*“-nak nevezte az iskolákban uralkodó szellemet. Nem tudjuk, minek van több része ebben a nyilatkozatban: a képmutatásnak-é, avagy a kétségbeesésnek? Mert a harmadik lehetőséget: a bűnök és hibák őszinte beismerését, egyelőre még naívság volna föltételezni.

A másik újabban fölmerült jelenség, amely szintén a szovjet nevelési rendszerének csődjéről tanúskodik, az állami gyermeknevelő otthonokban uralkodó hihetetlen elvadás, amely a szovjet urait arra készítette, hogy a gyermekotthonok növendékeit s a hajléktalanul kószáló gyermekek sok ezreit *munkáscsaládokban* próbálják elhelyezni. Ez sem egyéb, mint közvetett elismerése a lenézett és halálraítélt családi nevelés fölényének.

Különfélék

Új egyetemi tanár. A kormányzó úr a vallás-és közokt. miniszter előterjesztésére dr. Kállay Kálmán debreceni lelkészképzőintézeti tanárt a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem „Ószövetségi írásmagyarázat és segéd tudományai“ tanszékére egyetemi ny. r. tanárnak nevezte ki. Szeretettel köszöntjük új munkatérén.

Október 6-át a debreceni egyetemi ifjúság a hagyományokhoz híven ebben az esztendőben is kegyeletos ünnepség keretében ülte meg a vármegyeháza dísztermében. A Nemzeti Hiszekegy elnéklése után dr. Fazekas Sándor egyetemi magantanárral mondott megnyitó beszédet, ünnepi beszédet pedig dr. Darkó Jenő e. i. Rector Magnificus.

A Debreceni Kálvinisták Templomegyesülete október hó 5-én tartotta összejövetelét, d. u. 6 órakor, a Kollégium dísztermében, élénk érdeklődés mellett. Előadást Anstein svájci lelkész, külmisziótársasági titkár tartott Kína politikai és vallási helyzetéről, melyet dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató tolmácsolt.

Huszonöt éves érettségi találkozóra gyűltek össze a Kollégiumban a református főgimnázium 1902-ben érettségizett diákjai. Az Oratóriumban Váczy Ferenc tanítóképzőintézeti igazgató mondott szép imádságot. A volt osztálytársak közül 21-en jelentek meg a találkozón, melyen részt vettek S. Szabó József főgimnáziumi igazgató és Szeremley Béla főgimnáziumi tanár is.

A debreceni református egyházmegye F. Vargha Lajos esperes és Kulin Imre főgondnok elnöklésével október hó 4-én tartotta közgyűlését. A XC. zsoltár elnéklése után F. Vargha Lajos tartotta meg elnöki megnyitóját, melyben meleg szavakkal parentálta el Szél Kálmán nagyszalontai esperest. Megemlékezett Magyar Lajos nyug. derecskei tanító, Fehér Imre kabai tanító elhunytáról. A nagyhatású elnöki megnyitó után — melyet lapunk mult heti számában közöltünk — áttértek a tárgysorozat egyes pontjaira. Veress Bálint, dr. Hajdu Gyula lelkészi jegyzők, dr. Szeremley Béla és dr. Szakács Pál világi jegyzők, valamint Szász Imre belmissziói előadó referálásában tárgyalták le az egyes pontokat. Elfogadta a közgyűlés az új építési szabályrendelet tervezetét. Örömmel vette tudomásul az egyházmegye, hogy a debreceni egyház két új lelkészi állást szervez, a Homokkerthben és a Nyilastelepen. Foglalkoztak az egyes egyházak kölcsönügyével. A tárgyak megvitatása után a közgyűlés a déli órákban ért véget.

Hegedűs Lóránt október hó 14-én Miskolcon templomi ünnepség keretében tart előadást.

A kiskunhalasi református főgimnázium diák-szövetsége november hó 3-4. napjain tartja alakuló találkozását Kishalason.

Nyáry Béla 25 éves jubileuma Nyáry Béla debreceni gimn. tanár 25 éves tanári jubileumát lélekemelő ünnepélyvel ülte meg e hó 9-én a gimn. tanárkar. A gimnázium tornatermében nagy számmal gyűltek össze az ünnepelt tanártársai, tanítványai, barátai és tisztelői. Az ünnepélyt *S. Szabó József* igazgató nyitotta meg a tanári hivatás jelentőségét és a jubiláns munkásságát méltató beszéddel. Azután *Karai Sándor* kollégiumi igazgató, mint a megjelenésben akadályozott püspök megbízottja üdvözölte őt frappáns szavakkal, majd dr. *Vekerdi Béla* szívből jövő s igen jellemző beszéddel a tanári kar, végül *Szabó László* VIII. oszt. tanuló a tanulóifjúság üdvözlését és meleg jókívánatait tolmácsolta. Este az ünnepelt, valamint nyugalomba vonult két karátása: *Kecskeméthy Lajos* és *Révész Lajos* tiszteletére népes és sikerült bankettet rendezett a tanári kar.

A péterfiauccal egyházzrész október hó 7-én, d. u. 5 órakor a Nagytemplomban tartotta alakuló közgyűlését. *Hegedűs Kálmán* segédlelkész imádsága után *Siposs Imre* lelkész nyitotta meg az értekezletet. Dr. *Juhász Nagy Sándor* egyházi főjegyző a presbiterium nevében üdvözölte a megjelenteket, lelkes beszédében egyházépítő munkára buzdítva a híveket. Végezetül pedig dr. *Kállay Kálmán* egyetemi tanár mondott záróbeszédet.

A Nemzetek Szövetségében gr. *Apponyi Albert* az alkohol ellen javaslatot nyújtott be, amelyben azt kéri, hogy az alkoholt sorozzák be a tiltott és kártékony élvezeti cikkek közé, mint amilyen a kokain, opium. Javaslatát elvetették.

A sárospataki Kollégium volt diákjainak országos szövetségét október 6-án sok hű tanítvány jelenlétében nagy lelkesedéssel alakították meg. Előzőleg megható ünneppélyvel leplezték le a Kollégium előcsarnokában elhelyezett valóban szép márványemlékét az alma mater számos hősi halottjának. Az emlék létrehozása körül a Budapesten szép sikerrel működő pataki diákszövetség fáradozott. Az országos diákszövetség megalakulása a főiskola imatermében tartalmas beszédek és előadásokkal történt, melyeket az alakulás részletes leírásával külön könyvben ad ki a szövetség. Elnökké választották *Kazinczy Gábor* ny. kuriai bírót, ügyvezető alelnökké dr. *Rácz Lajos* akadémiai s titkárrá *Novák Sándor* gimn. tanárt. A szövetségbe eddig mintegy 200 tag iratkozott be.

Tanulmányút Bécsbe, diákok részére. Október hó 31-én, reggel 8 órakor indul Budapestről tanulmányút Bécsbe 16 évesnél idősebb diákok részére. Részvételi díj 32 pengő, melyben az útiköltség Budapestről Budapestig, az osztrák vizum díja, szállás és naponként háromszori étkezés fog-

laltatik bent. Visszaérkezés Budapestre november hó 4-én este. Jelentkezni október hó 20-ig kell, a magyar útlevelel és 10 P beküldésével. Jelentkezési cím: Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége Budapest IX., Kálvin-tér 7., II. 15.

A híripi gyülekezet szeptember 30-án tartotta a nyár folyamán renovált templomának felszentelési ünnepélyét.

A debreceni Bethlen Gabor-kör első egyetemi istentisztelete október hó 7-én volt a Kollégium dísztermében, mely alkalommal *Görömbey Péter* nagykallói lelkész hirdette az Igét.

A győri református egyház október hó 7-én iktattatta be *Győri Elemér* volt pápai theologiai tanárt lelképásztori tisztebe. A beiktatást dr. *Antal Géza* püspök és *Löke Károly* esperes végezték.

A nemesszalóki református gyülekezet szeptember hó 30-án avattatta fel közadakozásból szerzett új harangját.

A bátorkeszi református gyülekezet szeptember hó 30-án iktatta be új lelkészét, *Lelkes Ferencet* lelképásztori állásába.

Nyugalomba vonulás. *Bende Gyula* tihanyi lelkész 1928 október 1-én nyugalomba vonult.

Lelkészcseréltetés. A nagybózsvai református egyház megüresedett lelkészi állására *Kozma Sándor* rásonyi lelkészt választotta meg.

A disznóhorváti református egyház szeptember hó 30-án avattatta fel — 32.000 pengő költséggel renovált — templomát.

A csongrád vármegyei általános tanítóegyesület október 4-én tartotta tisztújító közgyűlését Szegeden.

A hevesnagykunsági egyházmegye új gondnokának, dr. *Herceg Bélának* a beiktatása október hó 24-én lesz Kunhegyesen.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Debrecenben vallásos estélyt rendez október hó 13-án este 8 órakor a Kistemplomban a következő műsorral: Gyülekezeti ének: LXXVII. zsolt. 1. v. *Szele György* h. lelkész-elnök üdvözlő beszédet mond. *Szegedy István* költeményeiből olvas fel. *Salmenné Kring Olga* énekművésznő, orgonakíséret mellett énekel. Dr. *Ravasz László* püspök előadást tart. *Böszörményi Jenő* szentesi református lelkész novelláiból, *Baja Mihály* verseiből olvas fel. Dr. *Révész Imre* lelkész záróbeszédet mond. Gyülekezeti ének: Hymnusz. Adakozás a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság javára fordítatik.

A XVIII. század a kere ztyén missziók minden földrészre kiterjedő diadalmas munkájának nagy előkészítő, magvető százada. Azon csodálatos eredmények épülete, melyeket a mai idők külmisziói munkája elért, bátor és erős hitű úttörő miszionáriusok odaadó és küzdelmes szolgálata által lefektetett alapkőre épült fel. A Magyar Ev. Ker. Missziói Szövetség a napokban két kiváló és Isten Lelkétől gazdagon megáldott miszionárius életrajzát adta ki kis könyvecskében. Az egyik *Hudson Taylor*, a Kina-Innland Misszió megalapítója, ki az elzárt

mennyei birodalom nehezen feltárható kapuit nyitja meg s ezáltal az emberiség egy negyede számára érkezik el az evangélium fényének lehetősége a régi sötétség helyébe. A másik Hebich Sámuelé, kinek szeretete és meleg egyénisége India tömegei előtt tesz Krisztusról bizonyosságot. A két kis mű Sallay István református lelkész írása. Ára egy-egy könyvecskének a hitbősök arcképével 50 fillér. Kaphatók a Missziói Szövetségnél, és a M. Ek. K. Dsz. „Szövétnek” kiadóvállalatnál, Budapest, IX., Üllői-út 19., II. 4., valamint az evangéliumi iratokat terjesztő könyvkereskedésekben.

A debreceni Egyetem központi épületének építése nagy arányban folyik. Az építési munka már a tavasz folyamán megkezdődött, azonban kezdetben csak lassan haladhatott előre az építési terv átdolgozása miatt. Ez megtörténve, jelenleg semmi akadályja nincs, hogy a központi épület még az év folyamán tető alá kerüljön.

A győrteleki kántortanítói állásra hirdetett pályázatban (Debr. Protestáns Lap 40. szám) több hiba van: nem óvodai teendőkben segédkezés, hanem *irodai* teendőkben segédkezés, t. i. a presbiteri jegyzőkönyvből a szükséges kivonatok készítése. Ismétlő iskolai vallás tanítás szeptember 1-től június 30-ig és nem január 30-ig.

Muraközy Gyula kecskeméti lelkész megérkezett Amerikába, ahol szeptember 23-án kezdte meg körútját. Mintegy 40 gyülekezetet szándékszik meglátogatni. Körútja november végéig tart, vissza Magyarországra karácsony előtt érkezik.

A debreceni egyházmegyében az elemi iskolai tantermek száma 205. Lakást élvez 114, lakpénzt kap 91 tanító. Egy tanerős iskola van 2, két tanerős 1, három tanerős 12, négy tanerős 2, öt tanerős 1, hat tanerős 8, hatnál több tanerős 8. Teljesen osztott iskola van 27, részben osztott 28, osztatlan 2. Fiúiskola van 16, leány 17, vegyes iskola 24. Van 137 tanító, 78 tanítónő. Tanköteles 7181 fiú és 7290 leány. Más jellegű iskolába beiratkozott fiú 1385, leány 1223. Református elemi iskolába járó fiú 6808, leány 6899, összesen 13.707 a növendékek száma.

A Kossuth-Dalkör kegyeletes ünnepélyt rendezett október hó 6-án. Ünnepi beszédet tartott Siposs Imre lelkész.

Hajdúnánáson a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság október hó 14-én irodalmi estélyt rendez, melynek előadója dr. Ravasz László, dunameliéki püspök lesz.

A kolozsvári református theológián az iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember hó 30-án volt. Éneklés után dr. Imre Lajos tartott alkalmi bibliamagyarázatot, majd dr. Tavasz Sándor igazgató mondott megnyitó beszédet. A kézfogással történt felvétel után éneklés fejezte be a megható iskolai ünnepélyt.

A budapesti Református Lelkészek Társasága október hó 5-én összejövetelt rendezett. Előadó volt Budai Gergely.

Bibliaolvasó kis naptár jelent meg a Soli Deo Gloria kiadásában; egy darab ára 4 fillér. Kapható a központban: Budapest IX., Kálvin-tér 7. II. em. 15. ajtó.

A IV. számú paróchiális kör Szele György lelkész vezetésével október hó 14-én, d. u. 5 órakor tartja alakuló gyűlését a Kistemplomban.

A Nyiregyházi Leánykálvineumban a tanulók írásos szabályzatban kapták meg a viseletre vonatkozó szigorú fegyelmi rendelkezéseket, amelyeket a kálvineum puritánizmusa hat át. A többek között az iskolában minden növendék egyforma kötényben tartozik járni. Kivonulásokon, ünnepélyeken csak az előírt egyenruhában szabad megjelenni, egyenkialap viselete mindenkor kötelező. A viselt ruha ülve fedje a térdet, testszínű és divatszínű harisnyák, valamint cipők viselete szigorúan tilos. Eton és bubifrizurát viselni nem szabad. Az iskolás leányok hajviselete csak hosszú, vagy rendes körhaj lehet. Világos, vagy rikító színű kabatot nem lehet viselni, úgyszintén az ékszer is el van tiltva. Azon növendékeket, akik az intézeti fegyellem ellenére a vakációkon szabályellenes frizurát hordtak, vagy a kellelénél jobban megkurtították ruháikat, most az új iskolai év elején megdorgálták, sőt a szülők is megróvásban részesültek.

A rákospalotai Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület a nyár folyamán kétszobás egyesületi házat épített, melyet október hó folyamán avatnak fel.

A sárospataki református egyház október 29-től november 3-ig evangelizációs vallásos-estély-sorozatot tart.

A „Szülők Iskolája”-nak intézőbizottsága október hó 10-én dr. Veres István igazgató elnöklése alatt értekezletet tartott, melyen összeállítást nyert az Iskola programja. Az Iskola három helyen 12 előadást fog tartani a tél folyamán. Az ismeretterjesztő előadásokat vetített képek, ének- és zeneszámok kísérik.

Mott János lemondása. Az amerikai Keresztyén Ifjúsági Egyesületek nemzeti titkára: dr. Mott János, október közepén mond le állásáról, hogy minden idejét egyrészt KIE házak építésének, másrészt a külmisszió ügyének szentelje. Mott János jelenleg 63 éves és vezetőszeret játszik a nagy felekezeti világmozgalmak életében. Ugyanakkor amint értesülünk a Keresztyén Diákok Világszövetségének elnökségéről is lemondóban van, de megtartja a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Világszövetségének elnökségét.

A kiskunlacházai Református Keresztyén Ifjúsági Egyesület szeptember 23-án látogatta meg a leányegyesülettel együtt, a kunszentmiklósi hasonló

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

egyesületeket. Imponáló látvány volt, amint a kb. 100 vendég megérkezett a kunszentmiklósi állomásra. A délelőtti Istentiszteleten Szabó Balázs lacházai lelkész, a délutáni Istentiszteleten Töltéssy Zoltán nemzeti titkár, beszéltek. A vendégeket buzgó kunszentmiklósi családok fogadták ebédre és vacsorára.

Az „Ébresztő“ októberi száma megjelent. Részletesen kidolgozott programot közöl a Jézus Élete Világtanulmány alapján négy hétre. Ismeretterjesztő előadások, társasjátékok, az ifjúsági egyesületi munka hírei, ügyes rajzok a reklámbizottság részére, beszámoló a nyári külföldi és hazai táborokról, a Világszövetség és a magyar központ sok érdekes híre, a vezető csendes órája és az összejövetelt záró ének teszik ki az eredeti és tartalmas számot. Minden ifjúsági munkásnak nélkülözhetetlen Új előfizetési év most kezdődik. Előfizetési ára az egész munkaévre 3— pengő. Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége Budapest, IX., Üllői út 29. II.

Gyerektelen családoknak kiváló alkalmat nyújt a *Gyermektelepítő Szolgálat* (Budapest, VIII., Gyulai Pál ucca 9.) arra, hogy néma hajlékukat boldog gyermek kacagással, vidám énekkel töltsék meg. Örökbeadásra bejelentett árvák száza közt sok tiszta lelkű, drága szép gyermek van, kiknek ártatlan szemében a menny tükröződik. Ki ne kívánna ingyen szerezni magának bár egyet, hogy az iskolába induló gyermekmilliók közt, az ő szíve mellől is kiinduljon a tanuló gyermekben növekedő dadalmas jövő. Nincs nagyobb öröm, mint egy-egy ily nevelt gyermek szíve s ajakáról hallani az Isten adta szót: anyus apus. Nincs nagyobb boldogság, mint befogadni csak egyet is Annak nevében, aki maga biztosit, hogy az Ő kicsinyei egyikének a a szívedbe fogadásával Őt Magát: *Krisztust* fogadod be. Protestáns háznépekhez kiáltunk ma első sorban, mert gyermekeink óriás százaléka ilyen. S mivel kath. testvéreink közt aránylag több a gyermekkereső, protestánsok híján, kénytelenek lennénk árvánkat kath. nevelőknek adni, akik természetesen maguknak nevelik. Melegszívű gyermektelen házasársak, hallják meg a kiáltó szót s tegyenek próbát. Sok tapasztalat bizonyítja, hogy egy-egy örökbefogadott árva igazi örömet s boldogságot visz a házba. Gyermektelepítő Szolgálat minden szombaton 11—1 óra között árvák s gyermekkeresők találkozáját tartja. Külön levélcím: Református lelkész Rákospalota-Újvárosrész Arany János út 49.

Amerikai mozgófilm Magyarországon az ifjúsági munkáról. A KIE. központnak néhány hétig kezei között van az 1300 méteres mozgófilm az ifjúsági egyesületi munkáról. Minden gyülekezetnek örömmel áll a rendelkezésére és minimális költségek ellenében minden olyan helyen bemutatja a Szövetség, ahol rendőrhatalósággal en-

gedélyezett mozihelyiség van. Részletes felvilágosítást ad Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége Budapest, IX., Üllői-út 29. II. A film bemutatására hatósági engedélyünk van.

Postatakarékpénztári csekkszáma 143,916.

**A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőigazgató:
Dr. KUN BÉLA.**

Pályázat.

A besenyői (Szaboles m.) református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra.

Javadalom: lakás 2 holdas kerttel, melyet egyház szántat. 20 q rozs, 30 aranykorona, 5¹/₂ hold szántó. Ismétlő tankötelesek oktatásáért 40 aranykorona. Újévi perselypénz 2 aranykorona. Állami fizetéskiegészítés. Ház- és földadó felét egyház fizeti.

Kötelesség: III—VI. osztályok, valamint ismétlő tankötelesek oktatása. Belmissziói munkában segédkezés, énekvezérlés és kántori teendők ellátása, külön díjazás mellett faiskola kezelése.

Pályázati határidő megjelenéstől számított 10 nap. Kérvények lelkészi hivatal címre, Besenyődre küldendők. U. p. Levelek.

Iskolaszék.

Lelkész és Tanító urak!

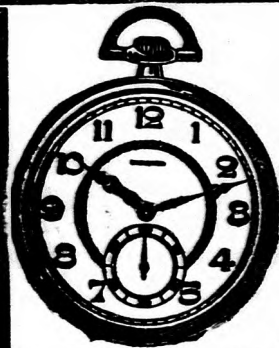
Tekintettel a mai nehéz anyagi viszonyokra, az eddigi 6 havi hitel helyett

12 havi részletfizetés mellett
készíttek

papi és polgári öltönyöket, palástokat,
női szabóságomban kosztümöket, felöltöket és mindennemű nőruhákat a legizlésebb kivitelben,
jutányos árak mellett.

TEGDES JÁNOS

női és férfiszabó Debrecen, Csapó u. 41. sz.

Debreczeni István

órásmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speolális órák javítása

Mindennemű órák
raktára.

Az 1926. évi debreceni
Iparkiallításán díszoklevéllel, a budapesti
és székesfehérvári orsz. kiállításon arany-
éremmel kitüntetve.

FEST, MOS, TISZTIT KONCZ

kelem-festő, vegytisztító és gőzmosó nagyüzeme

Flóközletek: Piac-utca 18. (Bikával szemben)
és Szent-Anna-utca 2. szám alatt.

Péterfia-u. 30.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitünő futóképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

**Magyarország
aranykoszorús mestere.****Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és
haranglabgyar

Budapest, VI., Frangepán-u. 77. sz.

TELEFON: LIPÓT 913-53.

Az 1900. évi párisi vilákiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon arany-
éremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tár-
laton kormány díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombat-
helyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.Számos egyházi elismerőlevél!
Költségvetéssel díjmentesen szolgál!
Előnyös fizetési feltételek!**SZÁNTÓ JÓZSEF**papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég
Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Schuller Sámuelszobafestő, mázólo és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jó munkáért ezüst éremmel kitüntetve.

**„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

- Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen,
55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással 17.—
Angyalos magyar címer hajlítható papírlampra fel- 24.—
vonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak . 32.—
Ugyanaz nagy alak 32.—
Bittenbinder—Grenczer: Métermé tékek szemléltető
táblája hozzávaló utasítással (Hossz, terület,
súly, ürmértékek) felvonatlanul 3.—
Vászonra vonva és lécekkal ellátva 13.—
Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép)
75 × 58 cm. és tablák (Tizedes mérleg, darugép és
csigasorok, emelőgépek, csavarsajtó, masodperc-
inga, kolencos óra) 6.—
Bopp—Gönczy: Földrajzi fa iképek (2 kép 63—95 cm.
méretben) színes nyomással, I—II. együttesen 6.—
Állattérképek az öt világrész összes létező álla-
taival I-től VI-ig, felvonatlanul 70.—
Ugyanaz vászonra húzva és lécekkal ellátva . 120.—
Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy 240
nyomatott betűk, kis-
és nagy 240
Gönczy—Urhegyi: Fali olvasótáblák írott- és nyomta-
tt betűk olvasásának tanításához 70—100 cm.
méretben 8.—
Gönczy—Urhegyi: Szépirási falitáblák. A m. kir. vallás-
és kö. oktatásiügyi miniszterium megbízásából
szerkesztette: Kovács A. 3. tábla 63 × 95 cm.
méretben, tokban, szegélyezve, 1. cekkel. 1. nagy-
betűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási
példák I—III. 12.—
Történelmi falikép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű
nyomással, a sorozat ára 52.—
Az Országos Falu- és Stefánia-Szövetség által kibocsáj-
tott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből 44.—
Orosz számológép keményfa karikákkal, védőlappal,
1 és fél méter magas 36.—
Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd-
dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú . 26.—
„Mi maradt nekünk“ szemléltető képsorozat áll 21 drb.
képből kemény deklire felkaszorva 36.—
Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 84 cm.
nagyságban, berámázva 18.—
Földrajzi alafogalmak, szemléltető kép vászonra vonva
és lécekkal ellátva 15.—
Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény
dekli lemezre felvonva, szegélyezve és akasztó-
karikákkal ellátva 7.—
Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás cél-
jaira, kemény deklilemezre felvonva darabonként 7.—
Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként 8.—
Gönczy—Jäger—Hoffmann: A mezői gazdaságra hasz-
nos, valamint kártékony állatok I—VI. kemény
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként 7.—
Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalas
(120 × 150 cm. nagyságban) 50.—
Hozzávaló állvány 24.—

Iskolai felszerelési osztályuk rendel bárhol hirdetett könyvet,
zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelsze-
rési stb.

Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a

Debrecen sz. kir. város és a
Tiszántúli Református Egyházkerület**„MÉLIUSZ“**könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
papír- és írószerkereskedésében
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26
Telefonszám: 270.